

A **Magyar Könyvszemle** 1983/1-es számának élén *Körmendy Kinga* tanulmánya olvasható az esztergomi Collegium Christiról és könyvtáráról. Ez a kollégium – európai társaihoz hasonlóan – a középkor jellegzetes karitatív oktatási intézménye volt: tagjai az alapítványi épületben, egy választott vagy kinevezett vezető igazgatása alatt éltek együtt, s fő kötelességük a tanulás volt. Az esztergomi kollégiumot a székesegyházi káptalan keretében a XIV. század végén alapította *Budai János* barsi főesperes, esztergomi kanonok külföldi egyetemi tanulmányokat végző diákok számára. A tanulmány részletesen ismerteti az 1569-ig fennállt kollégium könyvtárának az utókorra maradt könyveit: két XIV. századi, három XV. századi kódexet, valamint két ösnyomtatványt. A Könyvszemle további cikkei könyv-, nyomdászati-, illetve művelődéstörténeti tárgyak: *Haiman György* és *Ballér Piroska* vizsgálódása a Tótfalusi Kis Miklós-féle kiadványok számát egy újabb nyomtatvány azonosításával gyarapítja, *Friedrich Ildikó* pedig a XVIII. századi magyar nyelvű orvosi könyvek olvasottságáról értekezik. Megállapítja, hogy a népszerűsítő jellegű orvosi munkák közül nem egyet több kiadásban is megjelentettek: *Buzinkai György* debreceni városi főorvosnak az 1739. évi pestisjárvány alkalmából a védekezésről írt könyve például egy év alatt két kiadást is megért, s összesen több mint kétezer példányban látott napvilágot. Az olvasók a szerző feltételezése szerint elsősorban a papság és a nemesi családok nőtagjai közül kerültek ki, mivel az orvoshiány következtében főként rájuk hárult a családtagok és a környékbeli nép gyógyításának kötelessége. — A *Közlemények* című rovatból két győri vonatkozású cikkre hívjuk fel a figyelmet: *Haraszti Erika Ágnes* a Győri Megyei Könyvtár különgyűjteményként kezelt *Milkovich-Zámory-féle* hagyaték 1800 előtti magyar vonatkozású kiadványait

ismerteti, *Hegedűs Judit* pedig a *Kovács Pál* és *Czuczor Gergely* által szervezett Győri Olvasó Társaság történetéhez közöl adalékokat. A *Figyelő* rovatban *Fried István* dolgozata a XVIII. században, illetve a XIX. század első felében Magyarországon megjelent német nyelvű sajtó alaposabb, szélesebb körű kutató-sára buzdít.

A **Könyvtári Figyelő** idei második számának hazai tárgyú cikkeit durva tartalmi osztályozással két nagy csoportba sorolhatjuk: a könyvtári munka feltételeivel (épület, állomány, gazdálkodás) — és ezek vizsgálatával —, illetve a könyvtári szolgálattal és a gyűjteményszervezéssel foglalkozó írásokra. Az első csoportba tartozik például *Gyuris György* ismertetése a szegedi Somogyi Könyvtár 6547 m² alapterületű, épülő új otthonáról, amelyről a szerző egyebek között megállapítja, hogy „a területnövekedés [ti. a régihez képest], bár igen jelentős, de semmiképpen nem múlja felül a könyvtár igényeit, sőt alatta marad, főleg ami a további állománygyarapítás lehetőségét illeti”. Állománygyarapítási kérdéssel, a nyugati folyóiratok behozatalának tavalyi kényszerű korlátozásával foglalkozik *Vályi Gábor*, az Országos Könyvtárügyi Tanács elnöke, aki az indulatokat felkavaró, sőt helyenként sokkot is kiváltó ügyben igen higgadtan fejt ki véleményét, magyarázza a kényszerintézkedés végrehajtása során elkövetett valódi vagy vélt hibák okait, és igen határozottan rámutat az intézmények és a hálózatok felelősségére is: a szóban mindig deklarált együttműködés hiányára, a „háztáji” rendteremtések elmulasztására a főhatóságok részéről, a korábbi megrendelések szakszerűtlen, rendetlen lebonyolításának tömeges eseteire, az áttekinthetlenséget okozó lomosságokra: „... a kényszerintézkedés indokai között kivétel nélkül

olyanok vannak, amelyekért szinte minden érdekelt intézmény felelőssége felvethető.” A jözan számvetés szerzője azonban nemcsak a mások felelősségét veti fel, és nemcsak a „magamentségét” tárja a szakmai közvélemény elé, hanem a tanulságok levonása után a további feladatokat is csokorba szedi — mégpedig az ország egész információs szolgáltató rendszerének megújítására figyelmeztetve. Egy másik cikkben *Hegedűs Péter* könyvtárgazdaságtani kérdéssel, a könyvtári tevékenység gazdaságossági számításaival, értékelési módszereivel foglalkozik, a „szigorúbb gazdaságpolitika” következményeként szükségessé számítások gondolatmenetét ismerteti, a külföldön alkalmazott módszerek és eljárások példáin mutatja be a különféle könyvtári területek és vonatkozások (gazdaságosság, a dokumentumok hozzáférhetősége, könyvtármodellek, szolgáltatások, költségvetések) elemzésének lehetőségeit. — A Figyelő második témakörébe tartozó írások közül *Gomba Szabolcsné* az egyetemi könyvtárban alkalmazható (alkalmazott) szakreferensi rendszert ismerteti a debreceni egyetemi könyvtárban 1967-ben kialakított gyakorlat alapján; *Papp István* és *Kiss Jenő* pedig a szakrészleges közművelődési könyvtár modelljével, illetve a szakrészleg és a szakkönyvtári szolgáltatás viszonyával foglalkozva vitatkozik *Horváth Tibornak* a folyóirat 1982/4-es számában megjelent cikkével, valamint *Mándy Gábor* önállóan publikált dolgozatával („Szakrészleges szolgáltatások a közművelődési könyvtárakban”. OSZK KMK 1982. 31 1.) E két munka bírált szélsőségeivel szemben a vitacikkek a hazai könyvtári adottságokat figyelembe vevő szakrészleges megoldás lehetőségeit keresik, illetve vázolják fel. Mint ahogy *Papp István* írja: „A szakrészlegesített, vagy jobban mondva, állományát a használói igények szerint tagolt, s az állományrészekhez olvasói tereket és könyvtárosi munkahelyeket közvetlenül térbelileg is hozzárendelő könyvtár a szabadpolcos könyvtári szolgálat megvalósítása után egy újabb lépést jelenthet az elveszett paradicsom felé, az állomány, a használó és a könyvtáros kölcsönhatásban álló egységében megvalósuló könyvtár felé.”

A Tudományos és Műszaki Tájékoztató májusi (1983/5.) számában *Vajda Erik* folytatja a magyar nyelvű műszaki referáló folyóiratok jövőjéről és fejlesztésük útjáról a TMT idei 1—2. számában kifejtett gondola-

tainak közlését. Mostani írásának fő mondani-
valója az együttműködés: az Országos Műszaki
Információs Központ és Könyvtár által meg-
szüntetett műszaki lapszemlék helyébe lépő
szakirodalmi tájékoztató nevű, megújult refe-
ráló folyóiratok már a megállapodásokon alap-
uló partnerkapcsolatok termékei, s az együtt-
működésben részt vevők közösen döntenek e
tájékoztató kiadványok tartalmáról, a feldolgo-
zás, valamint az előállítás és a terjesztés szerve-
zeti, továbbá pénzügyi kérdéseiről. A cikkíró
sorra veszi az új törekvések megvalósítása sor-
rán adódó kérdéseket, az elért eredményeket,
illetve a gondokat, mégpedig elsősorban a jövő
feladataihoz szabva a tennivalókat és a javasla-
tokat. Néhány számot is közöl az új helyzet-
ről, például ilyeneket: Az 1982-ben kiadott 13
műszaki lapszemle és két szakirodalmi tájékoz-
tató helyett az idén 20 szakirodalmi tájékoz-
tató jelenik meg; előfizetési árak a korábbi-
nál magasabb — terjedelmüktől függően évi
800—2500 Ft, többségüké 1600—2000 Ft. —
A TMT hálózati vitájában két újabb írás
szempontjai, állásfoglalásai is figyelembe ve-
hetők, noha formálisan csupán az egyik cikk
került a vitarovatba. Ebben *Benda Mária* arra
hívja fel a figyelmet, hogy: „Sok elavult, for-
mális vonás volt-van munkánkban... De azért
hálózat is van, és legyen is.” Az ő vitaérveit
nem nehéz elfogadni, mert ezeket talán a leg-
szervezettebb, legfolyamatosabban és legin-
kább eredményesen működő könyvtári „koo-
rdináló—szervező—szolgáltató rendszer”, az
orvostudományi hálózat teljesítményei hitelesítik.
De az építésügyi és városfejlesztési szak-
könyvtári hálózat 1976 és 1982 közötti ered-

ményeit számba vevő összegezés — szerzője éppen az a *Kruchina Ottó*, akinek korábbi írása a „hálózatosi” szerkesztői megjegyzést kiváltva az egész vitát kirobbantotta — szintén a hálózatokban és ezek lelkiismeretes módszertani gondozásában rejlő jó lehetőségeket bizonyítja. — A nyugati folyóiratok megrendelésének kényszerű csökkentése miatti viharok ugyancsak nehezen ülnek el: Egy szegeedi szerzőpáros *Tudatlan tudósok? Tájékp (folyóirat) csata után a biológiáról* című vitairata mindenestre ezt látszik igazolni. Írásuknak ugyan nemcsak a címe irritáló, érveik, súlyos megálgapításaik mégis érdeemesek a tárgyilagos megvizsgálásra.

Az **ÁGK híradó**, az Állami Gorkij Könyvtár és a nemzetiségi könyvtárak módszertani tájékoztatója idei első számában három fő téréttel foglalkozik: A nemzetközi együttműködés kérdéskörét egy országból átvett tömörített beszámoló tárgyalja; ebben a moszkvai Állami Össz-szövetségi Idegen Nyelvi Könyvtár által 1982. október 28—29-én a közös bibliográfiák összeállításának tapasztalatairól rendezett nemzetközi szemináriumot ismerteti a szovjet könyvtár igazgatóhelyettese. A másik témacsoport a nemzetiségi olvasótáborok és a nemzetiségi könyvkultúra ügye, amelyről összegezés jellegetű beszámolót tesz közzé a híradó, s a *Zalai Hírlap* című megyei újságból átvett cikk közlésével is segíti a nemzetiségi olvasás- és könyvtárügy fejlesztésével kapcsolatos kérdések, feladatok megismertetését. Az összefoglalásból kiderül, hogy a nemzetiségi könyvtárügy igen fontos szerepet szán a nemzetiségi olvasótáboroknak. Ezekből évente 15—16-ot rendeznek; számuk gyarapítása helyett a jövőben az erők összpontosítására törekednek, illetve az egyetlen hiány felszámolására, a szlovén olvasótábor megszervezésére. A beszámoló sorra veszi a különböző nemzetiségek gyerekei részére szervezett olvasótáborok munkáját, értékeli eredményeiket, rámutat fogatékosságaikra, majd megemlékezik a nemzetiségi olvasómozgalomról (román) és a meghirdetett, sikeres olvasótábori módszertani pályázatról is.

A híradó harmadik témája a központi könyvtár gyűjtőkörével kapcsolatos vizsgálódás. E történeti alapozású, de a mai kérdéseket előtérbe állító áttekintésnek immár harmadik folytatása jelent meg. Hozzá csatlakoztatható a zeneműtárak gyűjtőkörével és szolgáltató-

saival foglalkozó elemzés is, amely az Állami Gorkij Könyvtár problémáiból kiindulva rendre eljut az országos zenei gyűjteményi érintkezési pontokig, az egész hazai zenei könyvtári mezőny feladataira és gondjaira figyel. Megállapítja, hogy hazánkban a zenével hivatásszerűen foglalkozókra fejenként körülbelül két hanglemez és tíz kotta jut a közgyűjteményekből, s ez mindenképpen kevés. A magyar hanglemez- és kottakiadás évente mindössze 100—200 új címet jelent meg. — Az **ÁGK híradó** e száma bibliográfiákkal zárul: először a nemzetiségi könyvtárügyről és a Gorkij Könyvtárról 1982-ben megjelent írásokat veszi számba, majd felsorolja a központi könyvtár munkatársainak elmúlt évi szakirodalmi publikációit.

A **Könyvtári Híradó**, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár dolgozóinak tájékoztatója júniusi számában megemlékezik az idei ünnepi könyvhét könyvkiadói szakmai tájékoztatójáról, és összefoglalja a 35. sz., soroksári kerületi könyvtár jubiláló kiállítótermének — egyben zenei részleg is — tízéves tevékenységét: Az úgynevezett *Kisduna Galéria* a könyvtár új épületével együtt létesült, s benne a nyitó kiállítást, *Somogyi József* szobrászművész műveinek bemutatását az évek során még negyven tárlat követte. Mégpedig nemcsak a kerületben élő vagy onnan elszármazott festők, grafikusok és szobrászok alkotásainak, hanem külföldi művészek munkáinak, illetve egy-egy távolabbi ország művészetének bemutatói is. A jubileumi tárlat a galéria névadójának, a

kiállítások szervezőjének, *Bakallár József* festőművésznek alkotásaival ismertette meg a látogatókat. A megnyitókön elhangzott beszédek hangszalagok őrzik; a diákokat tanáraik rendhagyó műelemzés-órákra viszik a galériába. Mivel ezek ritkulása, illetve elmaradása az utóbbi időkben a látogatók számának csökkenését okozta, a könyvtár tervbe vette az ilyen órák folytatását, rendszeressé tételét. — Részben képzőművészeti vonatkozású a híradóban közölt prágai tanulmányúti beszámoló is, amelynek nagyobbik fele a prágai városi könyvtárhálózat egyik új egységének kölcsönözhető állományú képzőművészeti gyűjteményéről (artotéka) szól. Állománya 800 könyvből, 8 folyóiratból, 1300 sokszorosított grafikából és kb. ezer reprodukcióból tevődik össze. A használat, a kölcsönzési feltételekkel és kölcsönzési díjakkal, valamint a feltárással is foglalkozó leírás a hasonló magyar gyűjtemények vagy készülő gyűjtemények számára tanulságos lehet.

A Somogyi-könyvtári Műhely című szegedi helyismereti és városfejlesztési folyóirat 1983/1-es jelzésű száma méltó módon emlékezik meg *Juhász Gyula* születésének századik évfordulójáról: Közli a költő egy ismeretlen versét, és feltárja keletkezésének körülményeit. 1924-ben ugyanis *Mezei Pál* ügyvéd, *Mezei Mária* színművész édesapja megalapította a Magyar Tehetségek Országos Védőegyesületét, amely a következő évben Nagykőrösön fiókegyletet létesített. Ennek alakulási ünnepélyére, amelyet az Arany János Társaság megalakulásával kötöttek össze, Juhász Gyula alkalmi verset írt. Ez a *Nagykőrös, Kocsér, Kécske Híradója* című helyi újság 1925. március 22-i számában megjelent ugyan, de a költő összes műveinek megfelelő kötetébe nem került bele; Csipkerózsika-álmából most *Téglássy Imre* támasztotta fel. A folyóirat másik írásában *Rádcics Károly* ismerteti Juhász Gyula és *Móricz Zsigmond* levélváltását az író 1927. évi Csongrád megyei felolvasó-körútjának, irodalmi estjeinek előkészítésével kapcsolatban; a harmadikban — a legfontosabban — pedig *Péter László* Juhász Gyula elfelejtett cikksorozatát közli, amelyet a szegedi *Friss Hírekből* bányászott ki a közelmúltban, eltüntetvén ezáltal Juhász Gyula újságírói működésének egyik, eddig nem egészen érthetőnek tartott több hónapos szünetelését, fehér foltját. Ennek az 1923 második felében tapasztalt

féléves hézag, kihagyásnak egy részét kitöltik a most felfedezett, többnyire kulturális tárgyú jegyzetek: az október 20. és november 27. között aláírás nélkül megjelent 32 kis írás közül az utolsó a könyvről, a könyvtárról szól, s bizonyosak vagyunk abban, hogy a jövőben még gyakran találkozunk vele, a kedvelt, sűrűn alkalmazott idézetek sorába fog kerülni! — A folyóirat egyéb írásai között érdeklődéssel olvastuk *Hollós József* híres szegedi orvos 1915-ös háborús naplóját, a Szeged városnegyedeinek történetét feltáró sorozatban a Somogyi-telep (ma: Petőfi-telep) életrajzát (*Vámosy József*), valamint a település- és tájtörténettel foglalkozó fontos adalékokat. A Somogyi-könyvtári Műhely vitarovata *Legyen Szeged fürdőváros!* és *Fürdőváros-e Szeged?* címmel közzétett cikkei már annyira a mához szólnak, hogy egyben az igényt is kifejezik: a helytörténeti — helyismereti orgánum immár szívesen vállalja egyfajta várospolitikai fórum szerepét is.

A Kisalföldi Könyvtáros című, Győr-Sopron megyei híradó 1983/1-es száma a folyóirat immár megszokott szerkesztői gyakorlatának megfelelően tematikus szám: az integrációval, bizonyos könyvtárak megvalósítandó egyesítésével, valamint az együttműködéssel foglalkozik. E központi törekvéseket nemcsak a közölt írások szolgálgják, hanem az integrációról és az együttműködésről szóló, országos könyvtárpolitikai dokumentumokból vett idézetek is, amelyeket a folyóirat a cikkek végén üresen maradt helyeken közöl, illetve amelyekből az egyik közlemény szövegébe tördelve is olvasható néhány. Talán az integrálással és az együttműködéssel kapcsolatos elvi bizonytalanságok és szegényes gyakorlati tapasztalatok okozhatják azt, hogy ez a híradószám inkább a tervek beharangozó, a megvalósításra ösztönző, mintsem a problémákat teljes mélységükben feltáró írásokat közöl. Olvasható benne például egy beszélgetés, amelynek résztvevői az épülő mosonmagyaróvári művelődési objektum keretében — művelődési központ, városi-járásai könyvtár és zeneiskola lesz benne — lehetséges és kívánatos együttműködésről folytatnak eszmecserét. Itt valóban együttműködésről van szó, mivel a három intézmény közös gazdasági szervezetben ugyan, de elkülönített szakmai kiadásokkal és szakmailag önállóan fog működni. A könyvtárközi együttműködés egyik lehetséges területé-

ről, a helyismereti munkában megvalósítandó együttműködésről a szaksajtóban — a híradókban is — elég gyakran olvashatók tárgyszerű, tényekkel alátámasztott írások. Sajnos, a győr-soproniak híradójában erről közölt cikk nem ilyen: nehezen megfogható „elvizés”, amely nem szolgálja és nem viszi előbbre az ügyet. — A híradót bevezető írás a falvakban működő tanácsi és iskolai könyvtárak egy részének, 32 intézménynek az összevonási tervét ismerteti; egy levél és egy könyvtárbejelentő cikk pedig az integrációnak már megvalósult eseteivel foglalkozik. A példát Beled község könyvtára szolgáltatja, amely az összevonás után „C”-típusú intézményként iskolai és községi központi könyvtári feladatokat egyaránt betölt, az iskolától 200 méterre levő épületében. Két főhivatású könyvtáros működteti. Nyitvatartási ideje heti 36 óra, a könyvtárbejelentő szerzője azonban helyesen mutat rá a kettős funkcióból eredő azon veszélyre, hogy az ilyen intézmények nyitvatartási idejüket az iskolai tanítási időhöz szabják, a felnőtt lakosságról pedig részben megfelelnek: a naponta 8-tól 17 óráig terjedő nyitvatartás a felnőtteknek kevésbé volt alkalmas mint az iskolásoknak; a felnőttek kérték — és meg is kapták — a szombat délelőtti nyitvatartást, a cikkíró szerint pedig hetenként kétszer 18.30-ig is meg kellene hosszabbítani a kölcsönzési időt. A cikk a település egész könyvtári ellátását vizsgálva közli a két szakszervezeti könyvtár forgalmi alapadatait is. Ezekről a szerkesztői megjegyzés a kellő szakmai, logikai ellenőrzés alapján határozottan leszögezi, hogy hamisak. (Alkalmanként másfajta könyvtárak hasonló statisztikai bűvészmutatványairól is megnyugvással olvasnánk efféle jogos igazságosztó ítéleteket...)

Az **Együttnek**, a Szolnok megyei könyvtárak híradójának elmúlt évi utolsó, 3. száma oly tartalmas és változatos, hogy némi szerkesztői és szerzői „kezelés” után *évkönyvnek* is elfogadták volna az inségesebb megyék. Csak „tanulmányosítani” kellett volna bizonyos cikkeket, a részleteket helyenként kissé feltupírozni, „kifuttatni”, és mindegyiket megfelelően „kiszerezni”, jegyzetapparátussal ellátni. Az elfogulatlan olvasó így is megállapíthatja, hogy a történeti közlemények kivételével valóban minden megtalálható a számban, ami a jó könyvtári évkönyveket jellemezni szokta: van tehát beszámoló (három is: egyik a szakszerve-

zeti hálózat elmúlt évi tevékenységét tekinti át, a másik a megye iskolai könyvtárhálózatáról ad helyzetképet, a harmadik ide számítható közlemény pedig a felsőfokú végzettségű könyvtárosok hároméves szakmai továbbképzésének második évével foglalkozik; sőt ebbe a csoportba sorolhatók a könyvtárpolitikai szempontból annyira fontos együttműködési szerződések — a megyei könyvtár és az SZMT központi könyvtár között, illetve az előbbi és a megyei fogyasztási és értékesítési szövetkezetek, valamint a termelőszövetkezetek érdekvédelmi szerve között — szövegének közlései is); vannak továbbá országos érdeklődésre számot tartó műhelycikkei (a gyermekkönyvtárak egyéni és csoportos foglalkozásairól több mint egy esztendeje kiobbant vitához ismét három „vendégszerző” szólott hozzá: a debreceni *dr. Supp Györgyné*, a kaposvári *Pálné Leinberger Ágota* és a kecskeméti *Ramháb Mária* — az utóbbi a csoportos foglalkozások saját maga által alkotott rendszerét vázolja fel, s ezáltal új tipológiát igyekszik teremteni —, a vitát pedig a híradó szerkesztője azzal a megjegyzéssel zárja le, hogy az *Együttben* közölt kilenc vitacikk után esetleg jelentkező újabb szerzők immár országos fórumon, a *Könyvtárosban* folytassák eszmecserejüket). Található továbbá néhány fontos *elemzés* is az *Együttben* (valamennyi alkalmas más megyék számára is az összehasonlításra, a módszerek és a végkövetkeztetések egybevetésére, noha mindegyik adott könyvtárhoz, a Szolnoki Megyei Könyvtárhoz kötődik: az első e könyvtár nagy forgalmú olvasótermét látogatók helybenolvasási szokásaival foglalkozik, a második a megyei könyvtár 600 kimaradt olvasójának küldött kérdőíves felmérés megállapításait közli, a harmadik pedig ifjúsági lapok — *Ifjúsági Magazin*, *Magyar Ifjúság*, *Világ Ifjúsága* — könyvtárak iránti érdeklődését vizsgálja, illetve irodalmi érdeklődést serkentő írásairól készít mérleget egy féléves vizsgálódás alapján). A *módszertani közlemények* és a *könyvtárakban folyó életéről tájékoztató írások* szintén tartalmaz csoportot alkotnak (az elmúlt év olvasótáborainak munkáját értékelő összegezés; a kiváló minősített megyei olvasótábor programjának közlése; a gyermekek nyári foglalkoztatásával kapcsolatban meghirdetett megyei pályázat mérlege; beszámoló a komplex művészeti nevelés egyik kísérletéről). A gazdag szakmai elméleti és tapasztalati anyagot kínáló számot a megye könyvtárainak 1982 első felében megjelent írások időrendi jegyzéke zárja.

A falusi lakosok olvasási és könyvszerzési szokásai címmel jelent meg a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének piackutató csoportja által két szakaszban — 1971, illetve 1978 őszén — végzett felmérés magállapításait összegező kiadvány, *Gereben Ferenc* munkája. Az elemzés külön fejezetekben foglalkozik a sajtóolvasással, a könyvolvasás gyakoriságával, az olvasmány-szerkezettel, illetve az olvasói ízléssel, a könyvekről való értesülés módjaival és az olvasmánybeszerzés forrásaival, a könyvvásárlással, a családi gyűjteményekkel, továbbá a könyvtári tagsággal összefüggő kérdésekkel. A kiadvány függeléke a bejáró munkások és az olvasás viszonyát tekinti át. (1982. 93 l. — Soksz.)

A Korunk, a romániai Szocialista Művelődési és Nevelési Tanács folyóirata 1982. szeptemberi (9.) számában áttekintést közöl a hetvenes évek romániai magyar ifjúsági és gyermekkönyvkiadásának helyzetéről. A szerző, *Dávid Gyula* szerint tizenegy év alatt a Kritérion kiadó 90 művet adott ki 1 641 500 példányban, a Creangă kiadó 202-t 2 359 690, az Albatros pedig 71 munkát 403 330 példányban. Egy magyar anyanyelvű óvodásra, elemi, illetve középiskolai tanulóra a tizenegy év alatt 12,12 kötet (darab) könyv jutott, alig több mint évente egy könyv. A választék ugyanebben az időben egy cím (mű) ezer főre. A helyzeten némiképp módosít a könyvbehozatal, ennek méreteiről és arányairól azonban a szerzőnek nincs adata.

Nagyüzemi munkások Szegeden címmel háromtagú szerzői munkaközösség vizsgálati eredményeit adta közre Szeged Megyei Város Tanácsának művelődésügyi osztálya. A

sokszorosításban megjelent összefoglaló kötet első részét, amely a munkásság társadalmi jellemzőivel, tevékenységstruktúrájával és művelődésével foglalkozik, *Szentirmai László*, az ismert olvasáskutató írta, s elemzésében — a *Művelődés* című fejezetben — részletesen foglalkozik az olvasásra fordított idővel, a könyv-olvasás gyakoriságával, a munkások könyvtári tagságával és családi könyvtári viszonyaival is. Az összeállítás második részét (*A társadalmi-politikai magatartás jellemzői*) *Papp Ignác*, az *Egészség és életmód* című részt *Pető Zoltán* írta. A kiadvány végén 31 tételes irodalomjegyzék található. (1982. 420 l.)

A Kultúra és Közösség 1983/2-es száma közli *Kamarás Istvánnak* *Hogyan veszi a lapot az olvasó, ha Woland osztja* című elemzését a Mester és Margarita magyarországi fogadtatásáról és *Gereben Ferenc* tanulmányát, melynek címe *A „mai magyar irodalom” helye az olvasói érdeklődés alakulásában*.

A Bibliographie Bildende Kunst című német képzőművészeti bibliográfiai vállalkozás, amelynek gazdája a drezdai szász könyvtár, a Sächsische Landesbibliothek, gyorsaságával és a ciklusonkénti mutatók rendszeres közreadásával tűnik ki: 1981-es évjelzéssel a közelmúltban jelent meg *Eberhard Stimmel* és *Hans-Joachim Kunz* összeállításában az 1973—1977-es, ötesztendő évkör mutatókötet (Fünffahrregister 1973—1977), valamint az 1981. évi kurrens kötet (Berichtsjahr 1981.). A mutatókötetben az *Ungarn* tárgyszó alatt a műemlékektől a naiv művészekig és a népművészetig hús magyar témacsoport szerepel, de a személynevek között is találhatók magyar művészek nevei. Az 1981-es kötet 39 magyar vonatkozású tételt tartalmaz.

Balassitól Nagy Lászlóig. Arcképek a magyar irodalom nagyjairól címmel *M. Kiss József* 38 linó metszetét tartalmazó mapát adott ki ezer példányban a Hazafias Népfront Országos Tanácsa és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár *Makai Tóth Mária* válogatásában és *Tüskés Tibor* előszavával. A művész összefogott formákat alkalmazó stílusa, nagy fehér-fekete felületei messzebből is jól látható és élvezhető alkotásokká teszik a képeket, amelyek ennél fogva nemcsak a kiállításokon használhatók fel, hanem könyvtári és más kulturális-közösségi helyiségek falán állandó képi díszítőeszközként is; mivel azonban a válogatásban egy-egy irányzatot csak egyetlen — már nem élő alkotó — arcúsa képvisel, a mappa csupán olyan sorozat első kiadványaként képzelhető el, amelynek folytatása is lesz. Magyar irodalmi arcképcsarnokból ugyanis nem hiányozhat például Veres Péter, Déry Tibor, Szabó Pál, az időközben elhunytak közül Illyés Gyula, valamint — a gyermekkönyvtárakra gondolva — Benedek Elek, Móra Ferenc portréja. (1983. 200 Ft)

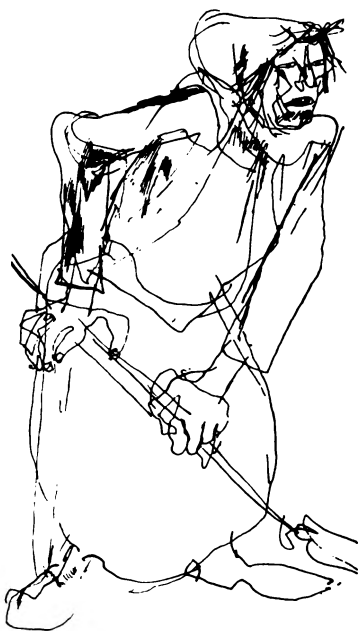
Földtani Közlöny. Regiszter kötet 1961—1975 címmel, illetve alcímmel a Magyar Földtani Társulat immár negyedik mutatóját jelentette meg folyóiratának. Ez az index, amelyet *Dobos Irma* és *Molnár József* állított össze, gazdagabb apparátusú, mint előzményei, ugyanis tárgy- és földrajzi mutatót is tartalmaz. Első fejezete az úgynevezett címjegyzék, a tanulmányok, cikkek szerzői betűrendes,

699 tételes alapjegyzéke. Az utána következő szakmai mutató három külön részből áll: a címjegyzék tételes számaira utaló, a közleményekben levő fogalmakat is feltáró kiegészítő tárgymutatóból, az ugyanilyen mélységű földrajzi mutatóból és a szerzői névmutatóból (amelyet a címjegyzék névanyagától csak a második, harmadik szerző nevének felvétele tesz némileg különbözővé). A mutatónak igen fontos tájékoztató részei még a személyi ügyeket (a tudományok doktora, kandidátusa fokozat elnyerését, az egyetemi doktori értekezéseket, a jubileumi köszöntések és nekrológok adatait), a közgyűlések dátumait, továbbá a személyi és az

egyéb híreket számba vevő részmutatók rendszere. (1981. 124 l. [50 Ft])

[A] Komplex államvizsgára készített könyvtári szakdolgozatok katalógusa 1977—1981 címmel a SZOT Központi Iskola könyvtára kiadta az iskolán benyújtott és a könyvtárba bekerült főiskolai államvizsgadolgozatok jegyzékét. *A Berki Imre* által szerkesztett, sokszorosításban megjelentetett összeállítás a 711 szakdolgozatot tárgykörök szerinti csoportosításban írja le, s egyetlen — szerzői — mutatóval segíti az érdeklődőket a keresésben. Mivel a közelmúltban jelent meg a szombathelyi egykori népművelés-könyvtár szakon végzetek diplomadolgozatainak jegyzéke, az elmúlt két évtized főiskolai szintű képzésének teljes áttekintése és a szerzett képesség valós megítélése céljából helyes lenne a komplex államvizsgákra Nyíregyházán, illetve Szombathelyen benyújtott és elbírált dolgozatok jegyzékét is közreadni. Mégpedig a bírálati érdemjegyekkel együtt, ugyanis így lehet teljes a kép, amelyet a könyvtárpolitika irányítói és a képzési formát értékelők, illetve a további felhasználás iránt érdeklődők a jegyzékek alapján nyerhetnek. (1983. 79 l.)

A pécsi könyvtárak kurrens folyóiratlelőhelyjegyzéke [!] 1983 címmel a Pécsi Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtára négyszáz példányban, sokszorosításban megjelentette az 1981.

évi alapjegyzék második, éves pótfüzetét, mely a hazai, illetve a külföldi periodikumok előfizetésében az elmúlt két évben bekövetkezett változásokat rögzíti. A kiadvány a Baranya megyei Könyvtárközi Bizottság jó munkájának eléggé nem dicsérhető terméke. (1983. 32 l.)

Használói igények — tájékozdási szokások címmel cikkgyűjteményt adott ki az Országos Széchényi Könyvtár, Könyvtártudományi és Módszertani Központ, valamint a Társadalomtudományi Információs Munkabizottság annak az egyéves tanfolyamnak a záródolgozataiból, amelyet az OSZK KMK 1980—1981-ben rendezett a szakirodalmi igény-, szükséglet-, ellátottság- és tájékozdásiszokás-vizsgálatok elméleti és módszerbeli kérdéseiről. A hallgatók által szabadon választott témákról szakdolgozat készült, s a benyújtott 24 munkából a következő 11-et választotta ki és rendezte sajtó alá a kötet szerkesztője, Sz. Nagy Lajos, aki a minőségén kívül figyelembe vette a tágabb körű felhasználás szempontjait is: Külföldi szakfolyóirat-ellátottság az építésügyi könyvtárhálózat területén (*Jüttner*); Szakirodalmi igény- és szükségletvizsgálat a Pécsi Egyetemi Könyvtár állam- és jogtudományi szaktájékoztató tevékenysége alapján (*Ádám Antalné*); A felhasználók véleménye a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtárának támafigyelő szolgálatáról (*Alföldiné Dán Gabriella*); Oktatók olvasási szokásainak vizsgálata a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen (*Mosolygó Zsuzsanna*); A Kosuth Lajos Tudományegyetem magyar—történelem szakos hallgatóinak szakirodalmi tájékozdási szokásai (*Pálné Péter Judit*); Önálló irodalomkutatás és könyvtárhasználat az Állatorvostudományi Egyetemen 1981-ben elkészült szakdolgozatok tükrében (*Cserey Lászlóné*); Állattenyésztési és állategészségügyi oktatók és kutatók tájékozdási szokásai (*Szabó Sándor*); Oktatók és kutatók tájékozdási szokásai a Kertészeti Egyetemen (*Zalainé Kovács Éva*); Tájékozdási és könyvtárhasználati szokások vizsgálata a Villamosszigetelő és Műanyaggyár vezetőinek körében (*Cziegler Mária*); A Bercsenyi Dániel Megyei Könyvtár mérnök olvasóinak könyvtárhasználati szokásai (*Fülöp Katalin*); Felsőfokú végzettségű szakemberek szakirodalmi tájékozdási szokásainak vizsgálata (*Lőrincz Ferenc*). (Nép-művelési Propaganda Iroda. 1983. 141 l. 32 Ft)

Az ember feje nem lexikon a címe a szegedi Somogyi Könyvtár által kiadott könyvtárhasználati feladatgyűjteménynek, amely két, összetartozó füzetből áll: az első füzetben az összeállító, *Sárány Lukácsy Sarolta* nyolc könyvtáros-munkatársa segítségével 27 kérdést tett fel a természet világának, valamint az emberi alkotásoknak különféle területeiről, s ezekre a kérdésekre a második füzetben meg is adja a válaszokat, hogy a pedagógusok és a könyvtárosok az általános iskolák felső tagozataiban tanuló gyerekeknek feladott kérdésekre, rejtvényekre könnyebben felelhessenek, illetve megoldási módszereiket ellenőrizhessék. Az

500 példányban sokszorosított füzetek közül az elsőt ötletes rajzok, képek is élenkítik, azt azonban bizonyára a gyerekek is észreveszik majd, hogy a 26. kérdésnél bemutatott két kép egyike sem a *katyusát*, a sorozatvetőt ábrázolja. (1983.)

A SZOT Központi Iskola tanárainak és munkatársainak szakirodalmi publikációit felsoroló jegyzéket adott ki az iskola könyvtára az 1973—1983-as évkörről — pontosabban az 1973-tól 1982 végéig terjedő tíz évről, hisz a 1983. év még nem zárult le, idei publikációt nem regisztrál a kiadvány. A 284 tételes betűrendes jegyzék a végén további 12 tételben a SZOT Iskola könyvtárának kiadványait veszi számba. (1983. 46 l., soksz.)

A Szegedi Napló Móra Ferenc főszerkesztősége idején (1913—1919) a címe a szegedi József Attila Tudományegyetem *Dissertationes ex Bibliotheca Universitatis de Attila József nominatae* elnevezésű értekezés-sorozatában megjelent 5. számú füzetnek, *Klukovitsné Paróczy Katalin* munkájának, amelyből Móra életének egy igen fontos szakaszát és területét éppúgy megismerheti az olvasó,

mint a korabeli magyar történelem, illetve sajtótörténet lényeges mozzanatait is. A 300 példányban sokszorosított munkát bő jegyzetanyag és a felhasznált irodalom 37 tételes jegyzéke, valamint részletes angol nyelvű összefoglalás egészíti ki. (1981. [1983.] 86 l.)

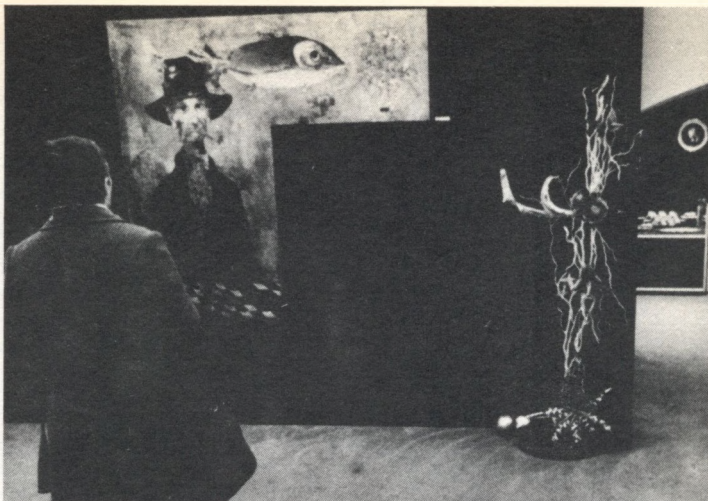
Mikroprocesszoroktól a zseb-számítógépekig címmel tájékoztatót állított össze három 1982. évi párizsi kiállítás tapasztalatai alapján *Rónai Tibor*, az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár LSI Alkalmazástechnikai Tanácsadó Szolgálatának munkatársa abból a célból, hogy érzékeltesse a mikroelektronikában, illetve -informatikában jelentkező fejlődési-fejlesztési irányzatokat. A sokszorosításban, de jól olvasható szöveggel és igen sok illusztrációval kiadott összeállítás szerzője külön fejezetben tárgyalja a franciák mikroelektronikai stratégiáját, elemzi a mikroprocesszorok és a memóriák helyzetét, fejlesztésük tendenciáit, és megismerteti az érdeklődőt a mikroszámítógépekkel kapcsolatos törekvésekkel. Önállóan tárgyalja a zsebszámítógépeket, majd *kis értelmező szótárt ad a mikroszámítógépes fogalmakról*, és ezáltal a nem szakember olvasóhoz is közelebb hozza a tárgyalt kérdéseket. A kiadvány terjedelmes függeléke 85 oldalon, másolajokban közlésezi a felhasznált gazdag katalógusanyagot is. (1983. 101, LXXXV l. 67 Ft)

Augusztus 1-ig a szerkesztőségbe érkezett periodikus kiadványok: *Debreceni Hívatagó. 1983. augusztus* (Debreceni Városi Könyvtár); *Eseménynaptár. Módszertani útmutatás, ajánló bibliográfia és kiállítási segédanyag a negyedév fontosabb évfordulóihoz. 1983/3 sz.* (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár — Országos Széchényi Könyvtár, Könyvtártudományi és Módszertani Központ); *Gazdaságpolitikai Tájékoztató. 1983/6. sz., június* (Balassi Bálint Megyei Könyvtár, Salgótarján); *Könyvtári és Dokumentációs Szakirodalom. Referáló lap. 1982/4. sz.* (OSZK KMK); *Könyvtári kiadványok 1981—1982. (Összesített jegyzék).* (Hajdú-Bihar megyei

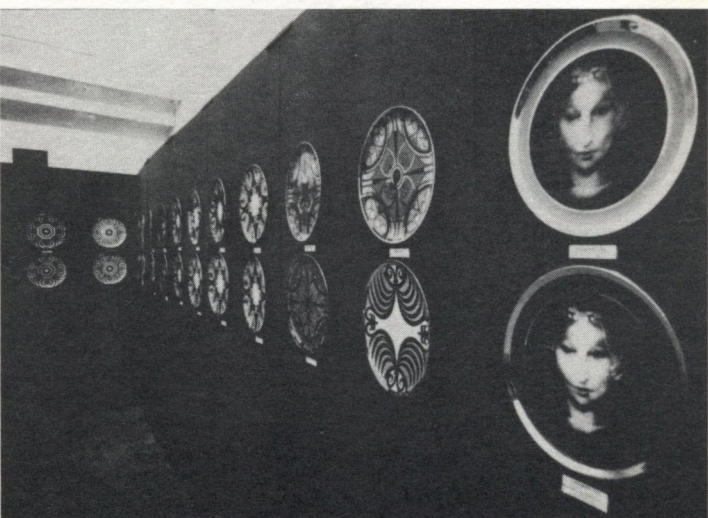
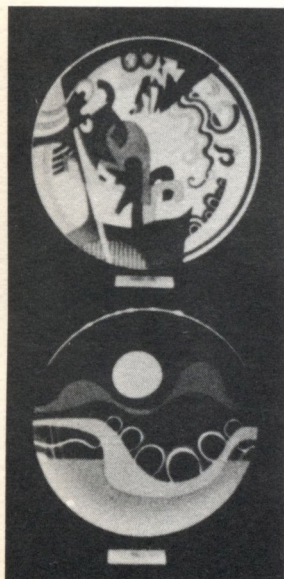
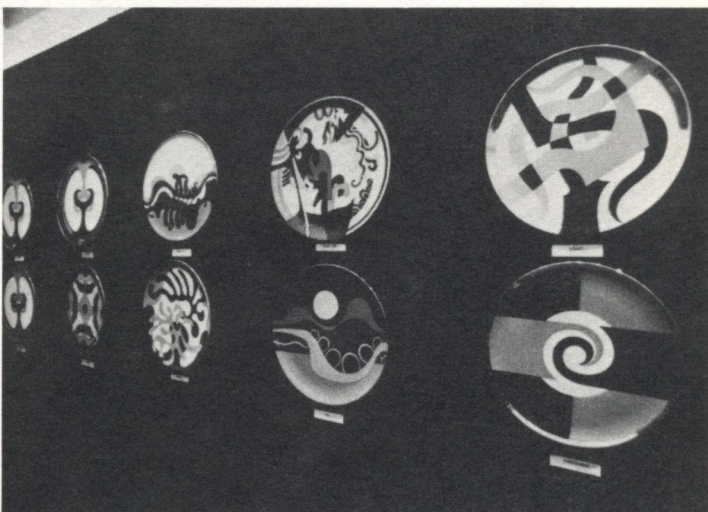

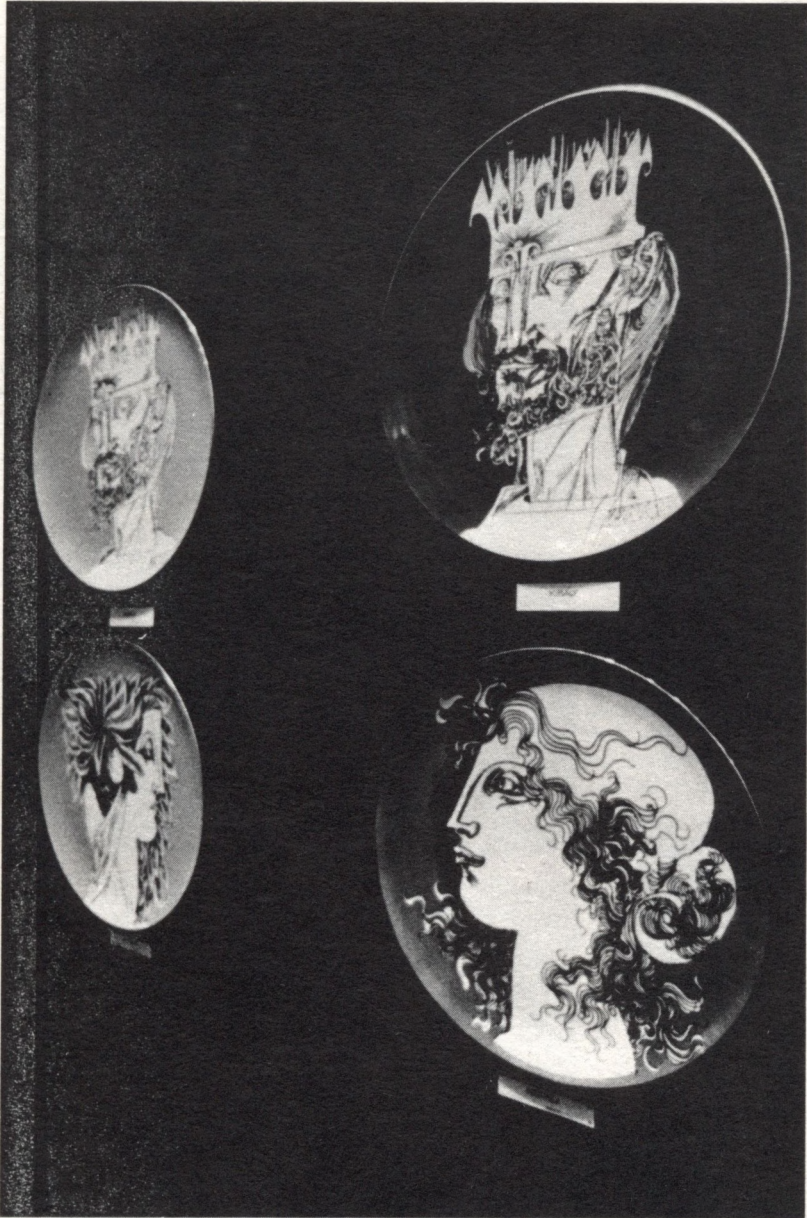
Könyvtár, Debrecen); *Könyvtári Tájékoztató, 1983/7. sz., július* (Nagyközségi és Járási Könyvtár, Edeleny); *KTMF Tájékoztató. 1983/6. sz., június* (Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola, Győr); *Külföldi és magyar szakönyvek válogatott gyarapodási jegyzéke. 1980/2. sz.* (Központi Statisztikai Hivatal, Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat); *Külföldön megjelent fontosabb jogtudományi művek jegyzéke. 1983. első negyedév* (Országgyűlési Könyvtár); *Külföldön megjelent fontosabb legújabbkori történelmi és politikai művek jegyzéke. 1983. első negyedév* (Országgyűlési Könyvtár); *Somogyi Honismereti Híradó. 1983/1. sz.*

(tartalma: a XI. országos honismereti akadémia — Kaposvár — anyaga) (Somogy m. Tanácsa — Palmiro Togliatti Megyei Könyvtár, Kaposvár); *A szakszervezeti irodalom cikkbibliográfiája. 1983. június.* (Válogatás). (A Szakszervezetek Megyei Tanácsának Központi Könyvtára, Szombathely); *Szakszervezeti Szakirodalmi Figyelő. Szakszervezeti mozgalom, népgazdaság, szociálpolitika, közművelődés. 1982/3. sz.* (A Szakszervezetek Elméleti Kutatóintézetének dokumentációja); *Tájékoztató a külföldi közgazdasági irodalomról. „A”-sorozat. Referátumok. 1983/5., 1983/6. sz., „B”-sorozat. Bibliográfia. 1983/5., 1983/6. sz.* (Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem, Központi Könyvtár); *Tájékoztató a Vas megyéről szóló irodalomból. 1983. június* (Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár, Szombathely); *Tájékoztató jegyzék vezetők számára. 1983/6. sz., június* (Hajdú-Bihar megyei Könyvtár, Debrecen); *Tájékoztató külföldi szociológiai folyóiratokról. 1983/4., 1983/5. sz.* (FSZEK); *Új kutatási és műszaki fejlesztési jelentések az Országos Műszaki Könyvtárban. 1983/4. sz., április, 1983/5. sz., május* (Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár); *Újabb külföldi szerzemények (tudományos és ismeretterjesztő művek). 1982/4. sz., október—december* (FSZEK); *Vezetői Információ. 16. sz., 1983. július 1.* (Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola, Főiskolai Könyvtár, Győr).

**Képek
SZÁSZ ENDRE
Vigadó Galéria-beli
kiállításáról
Apostol Pál
felvételei
(Cikkünket lásd
az 557. oldalon)**

Ára: 10,- Ft
HU ISSN 0450-7886